

School en Leven
jg.21, nr.32, 1-4-1920

GEEN HUISWERK MEER??!

Allerwege, ook in andere landen, is opeens een storm tegen het huiswerk gerezen. Grootte Engelsche couranten nemen hartstochtelijke protesten van hartstochtelijke bestrijders op. Onze grootste courant, tenminste onze hoogstaangeschrevene, de Nieuwe Rotterdammer, heeft, schoon zonder commentaar, enkele van die protesten, zoowel uit Engeland als uit ons land, geplaatst. Er moet zelfs een Haagsche jongejuifer zijn geweest uit de van Oldenbarneveldlaan, die een gloeiend protest tegen het huiswerk in een groot Engelsch blad geplaatst kreeg. Natuurlijk protesteert een jongejuifrouw tegen huiswerk.

Jammer genoeg, dat een Engelsche courant (ik meen dat 't de Daily Mail was) zoo iets opneemt. Nog meer jammer, dat de Nieuwe Rotterdammer van 't heldenfeit gewag maakte; de jongejuifer zal zich veel te veel gaan verbeelden.

Uit de Nieuwe Rotterdammer was 't ook, dat ik 't geargumenteerde protest tegen 't huiswerk las van een Engelsche vrouwelijke dokter. Die argumenten

waren vanzelf alle die der Hollandsche bestrijders, outsiders: ze klinken zóó, dat een outsider wel *moet* zeggen: „kijk! die dame heeft waarlijk gelijk — weg met het huiswerk!”

Eer ons echter die ramp overkomt, wou ik zoo gaarne die outsiders-argumenten eens bespreken voor outsiders. En daar School en Leven toch werkt voor de School en het Leven, ben ik misschien met mijn artikel aan het goede adres. Wellicht bewijst de Nieuwe Rotterdammer mij evenveel eer als de jongeuffrouw uit de Oldenbarneveldlaan. Wellicht citeert ze me, en dat zou ik graag zien, dáar ik graag alle outsiders zou willen bereiken, die het zoo vreeselijk te kwaad hebben over dat huiswerk.

Die dokteres zegt: „Als je vijf uren lang ingespannen hebt gewerkt, mag je 's avonds wel vrij zijn.”

Al wordt er op een school nóg zoo hard gewerkt — en ik heb de ondervinding van eenige zéér-hardwerkende scholen! — dan nog werkt daar geen enkel kind vijf uur lang zóó ingespannen, dat het daarna zijn rust absoluut noodig heeft. Ook op de ijverigste school bestaat vanzelf de uitspanning door afwisseling — na een zware rekenles zal geteekend worden — er moet toch ook gezongen worden, gehandwerkt, aan handenarbeid gedaan, gegymnastiseerd. — Bovendien zijn er maar vier dagen in de week, waarop de kinderen die schrikkelijke vijf uur werken — er is toch overal een Woensdag en een Zaterdag! Ik ben op een meisjesschool geweest, waar harder gewerkt werd dan ooit elders, waar ik geweest ben, en toch eindigden die fameuze dagen van vijf uur feitelijk al om 3 uur in den namiddag. — Van 3—4 had men er tweemaal in de week handwerken, eens teekenen, eens gymnastiek. Nu, en als dan een kind om drie uur in den namiddag met het *ingespannen* werk is opgehouden, dan kan 't best, *na* de ontspanning van dat laatste uur, na de ontspanning, die het naar huis gaan, het eten, het even verpoozen, geeft, weer gerust wat aan 't werk gaan. Zoo om half zeven kunnen de 10—12 jarigen best nog weer eens een half uur werken, de ouden een uur, de 14—16 jarigen twee uur, zeg desnoods anderhalf uur.

En 't is noodig! Het is broodnoodig! Immers: een kind moet *leeren*; d. w. z. *in zich opnemen*. Maar het moet ook *verwerken*, zich oefenen, routine krijgen. Daarmee zijn uren en uren gemoeid — wildet ge die vinden in de schooluren? Dan zou 't er wel prachtig met het af te werken programma gaan uitzien! Laat ik 't voor de outsiders met bepaalde voorbeelden toelichten:

In de Aardrijkskundeles, zesde leerjaar b.v. wordt België behandeld. *Ingespannen* arbeiden onderwijzer en leerlingen drie kwartier. — Zie zoo, dat 's klaar. Ieder heeft zijn best *daan*, België is *goed* behandeld en ze hebben het *goed* in zich opgenomen. Nu *kennen* ze België zeker? Ik denk, dat de outsider-dokter zoo iets meent. Neen, nu moeten ze 's avonds België *leeren*. Nu moeten ze 't er goed instampen, duchtig

memoreeren aan de hand van notities, gedrukt of gedictieerd. Bij de volgende aardrijkskundeles wordt België overhoord. — *Dan* pas kennen ze België. Dan kennen ze 't, zooals ik 't nu nog ken, na vijf-en-twintig jaar. Dat is zóó, dat je der wat aan *hebt*, als je over België hoort. Dat is zóó, dat je den Duitschen opmarsch kon volgen, ook zonder kaart. Dat is zoo, dat je denkt: „Als de leden der Vredesconferentie aardrijkskunde hadden geleerd als wij Hollandsche kinderen, dan was er zooveel tijd niet verloren gegaan met stomiteiten en enormiteiten; dan hadden de Big Four niet op hun knieën hoeven rond te kruipen om op de kaart te zoeken naar een „plaats, waarvan de ligging hun onbekend was, b.v.: Jeruzalem of Konstantinopel!” O, uit de school klappende secretaris hunner illustere vergaderingen!

Met geschiedenis evenzoo. Meneer vertelt, laat platen zien, legt uit, komt met oude voorwerpen. — 's Avonds memoreeren de kinderen, anders komt er niets van hun geschiedenskennis terecht. Zoudt ge waarlijk meenen, dat dat van de schooluren afkon?

Maar nu nog het zwaarste, de talen! Hoe zoudt ge ooit den kinderen een taal willen leeren, zonder dat ze, thuis alsjebliet! wildet ge dat *ook* al in de schooluren doen? al maar memoreeren? memoreeren? Op school is de thema opgelezen, uitgelegd — thuis wordt die gemaakt. Op school is het gedicht gelezen, uitgelegd — thuis wordt het geleerd, worden de nieuwe woordjes eruit geleerd, tot ze er *in* zitten. Plezierig voor die kinderen! hoor ik mompelen. Plezierig — ach! wie vroeg daar toen naar, vijf-en-twintig jaar terug! We leefden veel meer onder den Kantiaanschen imperatief: Du sollst! en vroegen niet, of 't plezierig was. Maar thans *weet* ik, dat 't plezierig geweest *is*, en ik hoop, dat mijn kinderen 'tzelfde geluk beschoren zal zijn. Hoor maar:

Ik heb als kind, zoo na mijn tiende jaar een gewone portie en na mijn twaalfde jaar een zeer groote portie huiswerk gehad. Die groote portie diende om er Engelsch en Duitsch, benevens het verdere Fransch, in te stampen. Van de meerdere hardwerkende scholen, *waarvan* ik in den aanhef melding maakte, zal ik U er één noemen: die van meneer Poot op den Zuidwal in den Haag. Dáar kreeg ik mijn groote portie huiswerk; dáar leerde ik mijn talen. Ik leerde er in een achtste en negende leerjaar, todat ik, op den leeftijd van 14½ jaar naar de tweede klas der Normaalschool verhuisde. Toen kende ik van Fransch zóóveel, dat ik na mijn Hoofdakte in een handomdraaien mijn akte Fransch had, en van Engelsch en Duitsch zooveel, dat ik er voor mijn leven genoeg aan heb. Vanzelf ga ik, hier in Rotterdam, met meerdere Duitse families om, wat dadelijk goed ging, en Engelsch lees ik al, wat ik wil. Als men alles in de schooluren zou willen afdoen, dan van tweeën één: of we zouden onze eischen, aan schoolopvoeding gesteld, zooveel lager moeten maken, of we zouden de kinderen op de schoolbanken moeten houden, tot ze lang en breed volwassen

zijn. Daar men 't laatste nooit doen zal, zou men tot 't eerste over moeten gaan. En, zou dat geen ramp zijn voor ons Nederlandsche volk? De school verbeteren, hervormen — maar nooit ofte nimmer de eischen der schoolopvoeding lager stellen! Langs vlotter wegen wellicht, maar dan ook *evenveel*, en zeker *niet minder* bereiken! Is 't U dan niet gegaan als mij, dat ge, in de laatste jaren, louter uit de lectuur der couranten, steeds hebt kunnen leeren, hoe ver het Hollandsche volk in ontwikkeling staat boven tal van andere volken? Zouden *wij* ons, als de Amerikanen, laten bedotten en bij den neus nemen, door verhalen, die noch historisch, noch geografisch kant en wal raken? Zouden *wij* als de Engelschen telkens moeilijkheden met anderen hebben moeten opwerpen, omdat de Engelschen zelden nog een taal erbij spreken? Er was een Haagsche jongen, een jongen-van-niks, maar die een fatsoenlijke schoolopvoeding heeft gehad. En die jongen is op de een of andere wijze in het Canadeesche leger beland. En werd dadelijk als een groote aanwinst en als een zeer bijzonder knap mensch aanvaard. Omdat hij Engelsch en Fransch sprak, en zelfs zóó, dat hij tusschen de beide soorten strijdvoerenden als tolk kon dienen. Als tolk heeft hij al die jaren in Frankrijk vertoefd. En nu is hij toch *een man* geworden. Hij zal ook wel avonden lang hebben zitten studeeren op zijn Engelsch en zijn Fransch, en *nu* heeft hij er dan toch zijn plezier van gehad. Zouden wij als de Franschen telkens zoo met de Aardrijkskunde overhoop liggen?

Blijft in 's Hemelsnaam met Uw moderne vingers van onze schoolkennis af. Praat me ook niet van „nuttelooze hoeveelheden geleerdheid”. Niets, wat we leeren, is ooit nutteloos. Mogen we 't soms onze levensdagen lang niet *direct* noodig hebben, dan heeft 't toch onzen blik verruimd, dan heeft 't ons toch geleerd, dat er nog zoo heel veel aan wetenschap ligt buiten de kleine geestelijke have, die we eindelijk ons eigendom mogen noemen. En dan heeft 't ons leeren *werken*, 't heeft ons onze hersenen leeren oefenen. Ik, die de zoo veelgemade, zoo bar-uitgescholden hoofdakke bezit, kan niet vinden, dat ik er één oogenblik te lang over geblokt heb, of één kriezel teveel door geleerd heb. Al mijn blokken heeft me tenminste *dit* geleerd: dat er een tempel der Wetenschap *is*, die verre af staat, maar waarvan ik dan toch het licht zie gloren door de even openstaande deur. Zij, die hun Lager akte hebben, meenen op den drempel te staan, en zij, de dames, die strakjes van minister de Visser haar verlichte akte krijgen, wel, die gelukzaligen wanen er midden in te staan, badend in het Licht.

Blijft met Uw moderne vingers van het huiswerk af! Maar ge zult het niet doen, vrees ik. Er gaat een golf van luiheid, van gemakzucht over de wereld, en men vindt schoone namen voor haar stortvloeden. Daarom zal het huiswerk *ook* wel afgeschaffd worden. En als dan eenmaal de geheele schoolopvoeding reddeloos gedesorganiseerd daár ligt, dan zal men tot elken prijs den weg weer terug zoeken naar het zoo gemade.

Oude. Wat kan Rusland ons toch leeren in dat opzicht! Eerst mochten de arbeiders luieren, luieren! Zet niet Wijnkoop in die dagen (anders was 't een ander lid van zijn partij) dat men metertijd met twee uur daags zou klaarkomen? Nu laat Krassin 12 uur daags werken, Zondags door, en mag laten geeselen, wie onwillig blijft.

Werpt het huiswerk maar neer. Schaff al, wat ge overtollig of overbodig in de Schoolopvoeding noemt, maar af. Zet wijd de deur open voor Zelfbeklag, Verwaandheid, Luiheid, Gemakzucht. Ontketen de Paedagogische Bajert. En als dan toch eindelijk de Geest weer over de wateren zweeft, dan zie ik als eerste stadium der redding, als resultaat van den eersten scheppingsdag: het matressenschooltje, waar dematres koekjes verkoopt, en de Paedagoog-schoenmaker de wijsheid er in ranselt met den spanriem.

S. LUGTEN—REYS.